

CZU: 366.5:351.72

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19949975>

PROTECȚIA CONSUMATORILOR ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICE DIN DOMENIUL SECURITĂȚII ȘI ORDINII PUBLICE

Vladimir VASILIȚA,

doctorand, Școala doctorală „Științe penale și drept public”,

Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

(ROR: <https://ror.org/036kvxa54>)

e-mail: academia@mai.gov.md;

șef al Secției juridice a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

al Republicii Moldova; vladimir.vasilita@mai.gov.md;

ORCID ID: 0000-0002-7295-0932

Rezumat. Prezentul studiu examinează, într-o abordare integrată, problematica protecției consumatorilor în cadrul achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice, în contextul transformărilor generate de digitalizare. Deși conceptul clasic de „consumator” aparține sferei dreptului privat, lucrarea argumentează necesitatea unei extinderi funcționale a acestuia, în sensul includerii cetățeanului ca beneficiar final al serviciilor publice furnizate prin contracte de achiziții publice.

Cercetarea se concentrează asupra interacțiunii dintre regimul juridic al achizițiilor publice și exigențele protecției consumatorilor în sectoare caracterizate printr-un grad sporit de sensibilitate, unde transparența este limitată, iar mecanismele concurențiale sunt parțial restrânse din considerente de securitate națională. Sunt analizate implicațiile acestor particularități asupra calității, siguranței și conformității bunurilor, serviciilor și lucrărilor achiziționate, precum și asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Studiul evidențiază necesitatea integrării standardelor de protecție a consumatorilor în toate etapele de achiziție publică și propune o reconceptualizare a cadrului normativ, prin valorificarea noțiunii de „consumator indirect”. În acest sens, sunt formulate direcții de dezvoltare juridică adaptate contextului digital, orientate spre consolidarea garanțiilor privind calitatea serviciilor publice și responsabilizarea autorităților contractante.

Cuvinte-cheie: protecția consumatorilor, achiziții publice, securitate și ordine publică, digitalizare, acquis-ul european, contract administrativ, digitalizarea administrației publice.

Introducere

În contextul evoluției accelerate a digitalizării, protecția consumatorilor a devenit un obiectiv strategic al politicilor publice, depășind sfera tradițională a raporturilor de drept privat și extinzându-se asupra unor domenii

conexe, inclusiv asupra achizițiilor publice. Această extindere conceptuală este determinată de necesitatea asigurării unui nivel ridicat de protecție a cetățeanului, în calitate de beneficiar final al bunurilor, serviciilor și lucrărilor furnizate de autoritățile publice.

Achizițiile publice din domeniul securității și ordinii publice prezintă particularități semnificative, generate de specificul obiectului contractelor, de necesitatea protejării informațiilor sensibile și de aplicarea unor regimuri juridice derogatorii. În aceste condiții, principiile consacrate ale achizițiilor publice precum transparența, concurența, tratamentul egal, cunosc limitări justificate, dar care pot genera riscuri sistemice privind calitatea și conformitatea prestațiilor contractuale.

Din perspectivă pragmatică, „consumatorul final” nu este autoritatea contractantă, ci cetățeanul. Dacă sistemul livrează echipamente neconforme sau servicii sub nivelul standardelor în zona securității publice, impactul nu este doar administrativ, ci direct asupra drepturilor fundamentale la securitate, viață, integritate etc. Cu alte cuvinte, protecția consumatorului devine un implicit un indicator cheie de performanță al bunei guvernări.

Pe plan normativ, cadrul juridic existent nu consacră în mod expres o intersecție între regimul protecției consumatorilor și cel al achizițiilor publice în domenii sensibile. Această lacună generează necesitatea unei analize doctrinare aprofundate, care să identifice punctele de convergență și să fundamenteze soluții de integrare normativă.

Astfel, prezentul studiu își propune să analizeze, dintr-o perspectivă teoretico-practică, în ce măsură și prin ce mecanisme poate fi asigurată protecția consumatorilor în cadrul achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice, în special în contextul digitalizării procedurilor și al utilizării tehnologiilor emergente.

Metode și materiale aplicate

Cercetarea este fundamentată pe utilizarea unui ansamblu coerent de metode științifice, adaptate specificului interdisciplinar al temei. În acest sens, metoda sistemică a permis analizarea protecției consumatorilor în corelație cu regimul juridic al achizițiilor publice, evidențiind interdependențele dintre dreptul administrativ, dreptul consumatorului și dimensiunea securității publice. Metoda analitică a fost utilizată pentru examinarea detaliată a normelor juridice incidente, în vederea identificării lacunelor de reglementare și a disfuncționalităților existente în practică.

Totodată, metoda comparativă a facilitat raportarea cadrului normativ național la tendințele și soluțiile existente în alte sisteme de drept, contribuind la conturarea unor repere de bune practici. Demersul științific

a fost susținut de utilizarea procedeele de deducție și inducție specifice metodei logice, care au permis formularea unor concluzii generale pornind de la analiza situațiilor particulare, precum și validarea unor ipoteze teoretice în contextul studiat.

În completare, un rol important a fost acordat analizei de conținut al cărui potențial a contribuit la interpretarea unor categorii-cheie aplicabile domeniului cercetat fiind valorificate informații provenite din surse oficiale accesibile în mediul online, inclusiv acte normative, rapoarte instituționale și documente de politici publice, supuse unei interpretări logico-juridice riguroase. Întregul demers de cercetare a fost realizat cu respectarea principiului obiectivității științifice, urmărind formularea unor concluzii relevante atât din perspectivă teoretică, cât și practică, în contextul digitalizării achizițiilor publice.

Discuții și rezultate obținute

În contextul actual al digitalizării accelerate, transformările tehnologice au devenit o constantă a tuturor domeniilor de activitate, inclusiv a proceselor de achiziții publice din sfera securității și ordinii publice. Această evoluție generează nu doar oportunități de eficientizare administrativă, ci și noi provocări în ceea ce privește garantarea drepturilor persoanelor, în calitate de beneficiari finali ai serviciilor publice.

Fundamentele constituționale ale protecției consumatorilor în Republica Moldova derivă din consacrarea statului de drept și a valorilor supreme prevăzute de art. 1 din Constituție [1], respectiv demnitatea umană, drepturile și libertățile fundamentale, precum și libera dezvoltare a personalității. În același sens, art. 16 instituie obligația primordială a statului de a asigura respectarea și ocrotirea persoanei. Aceste dispoziții, coroborate cu garanțiile privind dreptul la viață, integritate fizică și un nivel de trai decent, conturează cadrul general în care protecția consumatorului dobândește o dimensiune constituțională implicită.

De asemenea, potrivit art. 126 alin. (2) lit. b) din Constituție, statul are obligația de a asigura libertatea comerțului, protecția concurenței loiale și crearea unui mediu favorabil valorificării factorilor de producție. Chiar dacă noțiunea de „consumator” nu este consacrată expres la nivel constituțional, aceste prevederi reflectă asumarea unor responsabilități directe în garantarea unui echilibru între interesele economice și protecția persoanei.

În doctrina de specialitate se subliniază că libertatea comerțului și protecția concurenței, corelate cu obiectivul creșterii calității vieții, constituie veritabile prerogative sociale ale statului. În acest context, protecția consumatorilor se configurează ca o componentă esențială a protecției soci-

ale. [2, p.42] Aceasta se face implicând obligația statului de a interveni activ pentru asigurarea calității, siguranței și conformității bunurilor, serviciilor și lucrărilor, inclusiv în cadrul mecanismelor de achiziții publice.

În această logică, protecția consumatorilor nu se limitează la o garanție juridică abstractă, ci dobândește valențe funcționale în cadrul mecanismelor economice și administrative, în care consumatorul devine un actor activ, capabil să influențeze calitatea bunurilor, serviciilor și lucrărilor furnizate.

În analiza conceptului de consumator, una dintre provocările teoretice și practice este determinarea limitelor acestei categorii, mai ales în contextul relațiilor economice complexe.[3, p.139]

Conceptul de „consumator” în mod tradițional, dar și conform definiției oferite de legea specială [4], este circumscris raporturilor juridice de drept privat, fiind definit ca persoana fizică ce acționează în scopuri din afara activității sale profesionale sau comerciale. Această definiție, consacrată atât în legislația națională, cât și în dreptul Uniunii Europene, reflectă o abordare clasică, centrată pe relația directă dintre profesionist și consumator.

Considerăm că, în materia achizițiilor publice, însă, această paradigmă se dovedește limitativă. Contractul de achiziție publică este încheiat între o autoritate contractantă și un operator economic, în baza unui regim juridic de drept public, iar cetățeanul nu este parte formală a acestui raport. Cu toate acestea, în mod indirect, el devine destinatarul final al bunurilor, serviciilor și lucrărilor achiziționate, ceea ce justifică o reinterpretare funcțională a noțiunii de consumator.

În doctrină s-a subliniat că protecția consumatorului nu trebuie limitată la raporturile contractuale clasice, ci trebuie extinsă la toate situațiile în care o persoană fizică este afectată de calitatea bunurilor, lucrărilor sau serviciilor furnizate în cadrul unor mecanisme instituționale complexe. În acest sens, se conturează conceptul de „consumator indirect” sau „beneficiar final al serviciului public”, care permite integrarea cetățeanului în sfera de protecție juridică, chiar și în absența unui raport contractual direct.

Această abordare este susținută și de evoluțiile dreptului Uniunii Europene în materia achizițiilor publice, unde principiile transparenței, egalității de tratament și nediscriminării sunt concepute ca garanții nu doar pentru operatorii economici, ci și, indirect, pentru interesul public și calitatea serviciilor furnizate cetățenilor. Totodată, cadrul normativ european, în special Directiva 2014/24/UE [5] și Directiva 2009/81/CE [6] impune standarde riguroase privind atribuirea contractelor, tocmai pentru a asigura eficiența utilizării fondurilor publice și calitatea prestațiilor.

Achizițiile publice în Uniunea Europeană reprezintă un domeniu foarte important atât din perspectiva respectării dispozițiilor tratatelor dar și

din punct de vedere economic, economii la bugetul național, achiziții centralizate (Franța, Irlanda, Italia), eliminarea deșeurilor, achiziții în cadrul fondurilor structurale și de investiții. [7, p. 7]

La nivel național, cadrul juridic al achizițiilor publice din Republica Moldova este în continuă evoluție, fiind orientat spre alinierea la acquis-ul european. Adoptarea noii legi privind achizițiile publice [8](2025), cu aplicare din 2027, confirmă această tendință de modernizare și integrare a standardelor europene, inclusiv în ceea ce privește transparența, digitalizarea și criteriile de calitate. Cu toate acestea, intersecția explicită dintre protecția consumatorilor și achizițiile publice rămâne insuficient reglementată.

Din perspectivă funcțională, această lacună normativă devine critică în domeniul securității și ordinii publice. Achiziționarea de bunuri, servicii sau lucrări neconforme (de exemplu, echipamente defectuoase sau sisteme digitale vulnerabile) poate avea consecințe directe asupra exercitării drepturilor fundamentale ale cetățenilor. În acest context, consumatorul nu mai este doar un actor economic vulnerabil, ci un titular de drepturi fundamentale expus unor riscuri sistemice.

Totodată consumatorul joacă un rol vital în economia oricărui stat, iar nivelul său de informare influențează în mod direct dinamica pieței.

Un consumator bine informat nu este doar un beneficiar pasiv, ci un actor care poate determina creșterea calității produselor și serviciilor, stimulând concurența, inovarea și implementarea tehnologiilor avansate. În acest sens, protecția consumatorilor devine nu doar un mecanism de apărare, ci un instrument de reglare a pieței.

Odată cu creșterea nivelului de informare și educare a populației, în materie de protecție a consumatorilor, impactul asupra calității produselor și serviciilor este mai pronunțat. Cererea consumatorilor pentru o calitate mai bună încurajează concurența în mediul de afaceri, stimulează inovarea și implementarea tehnologiilor avansate în economie. [9] Această logică se extinde dincolo de raporturile clasice de drept privat și capătă relevanță inclusiv în sfera serviciilor publice. Astfel, protecția consumatorilor a devenit o necesitate în diversitatea produselor și serviciilor oferite atât de către agenții economici, cât și de către instituțiile publice, care în urma tranzacțiilor sale, pot cauza și prejudicii consumatorilor indirecti.

În paralel, achizițiile publice reprezintă un instrument strategic de implementare a politicilor economice și de integrare a principiilor pieței interne a Uniunii Europene, contribuind la modernizarea sistemelor economice și administrative ale statului. Din această perspectivă, interacțiunea dintre protecția consumatorilor și regimul achizițiilor publice nu este una accidentală, ci structurală.

Cu toate acestea, protecția consumatorilor, în echilibru cu dezvoltarea achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice, este un element indispensabil pentru promovarea unei concurențe sănătoase și a unei economii de piață funcționale și integre, fiind totodată și unul din domeniile prioritare a infrastructurii calității, de armonizare la acquis-ul comunitar în cadrul procesului de integrare europeană, conform Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 [10].

Această interdependență este reflectată și la nivelul cadrului de negociere pentru aderarea la Uniunea Europeană. Dacă domeniul achizițiilor publice îl găsim în capitolul 5 „Achizițiile publice” al Clusterului 1 „Valori fundamentale. Criteriul politic funcționarea instituțiilor democratice”, atunci domeniul protecției consumatorului este o componentă din capitolul 28 al Clusterului 2: „Piața Internă”. Această structurare evidențiază faptul că, deși reglementate distinct, cele două domenii converg în realizarea unui obiectiv comun – funcționarea eficientă și echitabilă a pieței.

Scopul politicii de protecție a consumatorilor este protecția intereselor economice ale consumatorilor, siguranța produselor, furnizarea de informații complete cu privire la bunuri, servicii și lucrări, educarea consumatorului cu privire la drepturile sale, precum și asigurarea căilor de atac în caz de încălcare a drepturilor consumatorului. În contextul negocierilor pentru aderarea la Uniunea Europeană, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a se alinia standardelor comune stabilite de UE și de a colabora activ în gestionarea provocărilor

Componenta „Protecția consumatorilor” reprezintă un cadru comprehensiv care tinde să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor în întreaga Uniune Europeană și care contribuie la promovarea unei piețe interne funcționale și competitive. Implementarea și respectarea acestui capitol sunt esențiale pentru menținerea încrederii consumatorilor în piața unică europeană. Astfel, în contextul angajamentelor Republicii Moldova în calitate de țară candidat, armonizarea legislației în domeniul protecției consumatorilor este în continuă desfășurare pentru a asigura consumatorilor din Republica Moldova un tratament echitabil și mecanisme echitabile de protecție a consumatorilor similar celor din statele membre.

În plan normativ intern, Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorului [4] stabilește cerințele generale de protecție a consumatorilor, de asigurare a cadrului necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informații complete asupra caracteristicilor principale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor economice ale consumatorilor în cazul practicilor comerciale incorecte, dezvoltarea capacităților deciziona-

le ale consumatorilor, accesul nelimitat la piețe, acordarea de despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de calitatea necorespunzătoare a produselor sau serviciilor, cooperarea între autoritățile responsabile de protecția consumatorilor, ș.a.

În mod particular, aceste exigențe dobândesc o relevanță sporită în domeniul achizițiilor publice din sectorul securității și ordinii publice, unde calitatea bunurilor achiziționate are implicații directe asupra interesului public. În mare parte echipamentele pentru asigurarea ordinii și securității publice fac parte din categoria bunurilor care sunt achiziționate prin procedura achizițiilor publice conform planului aprobat.

La planificarea contractelor de achiziții publice de bunuri sunt luați în considerare indicatorii prețurilor medii pe piață, locul livrării bunurilor, complexitatea bunurilor, scopul achiziționării bunurilor, perioada de executare a contractelor, pentru fiecare perioadă în cadrul căreia vor fi livrate bunurile. Este de menționat că în cazul echipamentului de înaltă calitate, care depășește prețul mediu de piață, acesta nu se planifică a fi achiziționat, astfel din motivul bugetului auster, se preferă aprecierea câștigătorului licitației, acela care oferă preț mai redus, dar nu și calitate înaltă. În aceste condiții, pentru creșterea calității este necesar de stabilit o marjă admisibilă peste prețul mediu de piață, măcar pentru o parte din articolele de echipament cel mai importante în utilizare, în scopul evitării formulei calitate rea - preț mic și tinderea spre formula calitate înaltă - preț rațional care să satisfacă organizația contractoare, dar și agentul economic livrator.[11, p.288]

Aceste realități evidențiază necesitatea unei abordări conceptuale extinse a noțiunii de consumator, care să includă beneficiarul final al achizițiilor publice, în special în domenii sensibile precum securitatea și ordinea publică.

În consecință, delimitarea conceptuală a consumatorului în contextul achizițiilor publice evidențiază necesitatea unei abordări extinse, integrând și abordarea funcțională și teleologică. Recunoașterea cetățeanului ca „consumator indirect” permite fundamentarea unor mecanisme juridice adecvate de protecție, inclusiv în domenii sensibile, contribuind la consolidarea statului de drept și a bunei administrări.

În această logică, extinderea conceptuală a noțiunii de consumator impune analiza concretă a cadrului în care acesta devine beneficiar indirect al serviciilor publice. Or, unul dintre domeniile în care această abordare dobândește relevanță sporită îl constituie achizițiile publice din sectorul securității și ordinii publice, caracterizate prin particularități juridice și funcționale distincte.

Achizițiile publice din domeniul securității și ordinii publice se disting

printr-un regim juridic specific, determinat de natura sensibilă a bunurilor, serviciilor și lucrărilor achiziționate, precum și de necesitatea protejării intereselor esențiale ale statului. Spre deosebire de alte domenii, aceste achiziții sunt caracterizate printr-un grad sporit de confidențialitate, justificat de imperative de securitate națională.

În acest context, principiile generale ale achizițiilor publice, precum transparența și concurența, cunosc limitări sau adaptări. Procedurile pot include derogări de la regulile standard, utilizarea unor proceduri negociate fără publicare sau restrângerea accesului operatorilor economici, în scopul protejării informațiilor sensibile. Această particularitate generează însă un echilibru fragil între necesitatea protejării interesului public și respectarea principiilor buneii administrări.

Un alt element distinctiv îl constituie complexitatea tehnică ridicată a obiectului contractelor, care implică uneori achiziționarea de sisteme informatice, echipamente specializate sau infrastructuri critice.

Nu în ultimul rând, digitalizarea accentuată a domeniului securității și ordinii publice amplifică relevanța acestor achiziții, transformându-le în infrastructuri critice cu impact direct asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor, inclusiv dreptul la viață, securitate și protecția datelor cu caracter personal.

Particularitățile achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice generează o serie de riscuri și vulnerabilități semnificative din perspectiva protecției consumatorilor, înțelegși ca beneficiari finali ai serviciilor publice.

Un prim risc major îl constituie diminuarea transparenței, ca efect al confidențialității specifice acestui domeniu. Deși justificată, această limitare reduce posibilitățile de control public și poate facilita apariția unor practici neconforme sau ineficiente, cu impact asupra calității serviciilor furnizate cetățenilor. În acest context, opacitatea specifică domeniului nu doar limitează controlul public, ci poate neutraliza mecanismele clasice de protecție a consumatorilor, transformând beneficiarul final într-un subiect lipsit de mijloace efective de reacție.

Un al doilea risc este reprezentat de prevalența criteriului prețului cel mai scăzut în detrimentul calității. În absența unor mecanisme eficiente de evaluare a performanței, această abordare poate conduce la achiziționarea unor bunuri, lucrări sau servicii sub nivelul așteptărilor, afectând direct siguranța și interesele consumatorilor. Această abordare este incompatibilă cu exigențele moderne ale dreptului Uniunii Europene, care promovează principiul „value for money”, orientat spre calitate și sustenabilitate, nu doar spre minimizarea costurilor. Acesta vizează eficiența, eficacitatea și economicitatea (cele 3E) în utilizarea fondurilor, asigurând că investiția generează

impactul maxim. [12]

Un alt aspect relevant îl constituie lipsa unor mecanisme eficiente de evaluare *ex post*, care să permită analizarea impactului real al achizițiilor asupra cetățenilor, deseori lipsind anumite instrumente de „feedback”, inclusiv sondaje de opinie privind calitatea serviciilor publice.

Concomitent digitalizarea sistemelor din domeniul securității publice introduce riscuri suplimentare legate de securitatea cibernetică, protecția datelor și funcționarea tehnică a infrastructurilor. Disfuncționalitățile în aceste domenii pot avea consecințe directe asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Aceste riscuri nu au un caracter pur teoretic, ci se manifestă concret în practica achizițiilor publice, inclusiv în domeniul securității și ordinii publice, după cum relevă următorul studiu de caz.

Studiu de caz: Sistemul de supraveghere a traficului rutier – implicații asupra protecției consumatorilor în achizițiile publice.

Un exemplu relevant pentru analiza protecției consumatorilor în cadrul achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice îl constituie implementarea și funcționarea sistemului de supraveghere a traficului rutier din Republica Moldova.

Acest sistem, conceput ca instrument de creștere a siguranței rutiere și de eficientizare a controlului traficului, reprezintă rezultatul unor proceduri de achiziții publice de bunuri, servicii și lucrări tehnologice, cu impact direct asupra cetățenilor. Din această perspectivă, participanții la trafic se califică drept beneficiari finali ai serviciului public, respectiv „consumatori indirecti”.

Proiectul, lansat în anul 2014 și extins ulterior la nivel național, avea ca obiectiv sporirea siguranței rutiere, prevenirea încălcărilor și creșterea veniturilor la bugetul public. Sistemul a beneficiat inclusiv de finanțare externă, fiind susținut de un grant de aproximativ 5 milioane USD, iar la momentul implementării se bucura de un nivel ridicat de acceptare socială, circa 79% dintre cetățeni considerându-l util și necesar. [13]

Datele din spațiul public, inclusiv investigațiile jurnalistice, relevă că funcționarea sistemului a fost afectată de deficiențe structurale în procesul de implementare și gestionare, ceea ce a condus la diminuarea eficienței acestuia și la neatingerea obiectivelor inițiale. [14] Aceste constatări sunt confirmate și de auditul realizat de Curtea de Conturi.

Astfel, potrivit Hotărârii Curții de Conturi nr. 12 din 5 aprilie 2017 [15] privind aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier”, au fost identificate disfuncționalități sistematice în gestionarea acestui mecanism. În esență, bunele practici nu au fost transpuse în mod corespunzător, iar cadrul normativ nu a fost completat cu

procese și reguli procedurale funcționale, ceea ce a compromis realizarea unei inițiative inițial viabile.

Totodată, sistemul nu a fost racordat la principiul cost-eficiență, iar lipsa unui management operațional adecvat a afectat eficiența serviciilor furnizate. De asemenea, s-a constatat absența unor criterii și indicatori de performanță, ceea ce a împiedicat evaluarea impactului real al sistemului, atât din perspectivă financiară, cât și socială. În final, cumulum acestor deficiențe a generat multiple nereguli și riscuri de abuz și fraudă.

Din perspectiva protecției consumatorilor, aceste constatări sunt deosebit de relevante. În primul rând, ele indică faptul că serviciul public rezultat din achiziția respectivă nu a atins standardele de calitate și eficiență așteptate, afectând dreptul cetățenilor la servicii sigure și fiabile. În al doilea rând, utilizarea ineficientă a resurselor publice generează un prejudiciu indirect pentru consumatori, în calitate de contribuabili.

În același timp, lipsa unor mecanisme eficiente de monitorizare și evaluare *ex post* reflectă o vulnerabilitate structurală a sistemului de achiziții publice, care nu asigură controlul calității prestațiilor contractuale. Această lacună este cu atât mai problematică în domeniul securității și ordinii publice, unde calitatea serviciilor are implicații directe asupra exercitării drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

În concluzie, studiul de caz demonstrează că disfuncționalitățile în procesul de achiziție și gestionare a sistemelor tehnologice pot genera efecte negative semnificative asupra protecției consumatorilor. Acesta confirmă necesitatea integrării unor criterii clare de calitate, eficiență și impact asupra beneficiarului final în toate etapele ciclului de achiziție publică.

Constatările evidențiate în cadrul studiului de caz confirmă necesitatea unei abordări sistemice a protecției consumatorilor în achizițiile publice, aspect ce fundamentează concluziile și propunerile formulate în continuare.

Concluzii

Analiza realizată evidențiază faptul că protecția consumatorilor, în contextul achizițiilor publice din domeniul securității și ordinii publice, depășește cadrul tradițional al raporturilor de drept privat și se configurează ca o dimensiune intrinsecă a bunei administrări.

Particularitățile achizițiilor din domenii sensibile, caracterizate prin limitări ale transparenței și derogări de la regulile concurenței, generează riscuri sporite privind calitatea și conformitatea prestațiilor contractuale. În aceste condiții, protecția consumatorilor devine un criteriu esențial de evaluare a eficienței și legalității contractelor publice.

Studiul de caz analizat confirmă existența unor vulnerabilități siste-

mice în procesul de achiziții publice, inclusiv deficiențe de transparență, influențe externe și insuficiența mecanismelor de control. Aceste disfuncționalități pot conduce la afectarea directă a drepturilor fundamentale ale cetățenilor, în special în contextul utilizării tehnologiilor digitale în domeniul securității publice.

În contextul procesului de integrare europeană, Republica Moldova se află într-o etapă de consolidare a cadrului normativ și instituțional, însă intersecția dintre protecția consumatorilor și achizițiile publice rămâne insuficient valorificată. Se impune, astfel, o abordare integrată, care să asigure includerea standardelor de protecție a consumatorilor în toate etapele ciclului de achiziție publică.

De asemenea, autoritățile contractante ar trebui să fie obligate să includă, în documentația de atribuire: criteriile privind impactul asupra utilizatorului final, standarde minime de calitate și siguranță, evaluări privind sustenabilitatea și eficiența funcțională.

Totodată se recomandă introducerea unui sistem obligatoriu de evaluare post-implementare a contractelor din domeniul securității și ordinii publice, care să analizeze: gradul de funcționalitate, impactul asupra cetățenilor, conformitatea cu obiectivele inițiale.

În acest sens, evaluarea impactului asupra cetățenilor nu poate fi realizată exclusiv prin indicatori tehnici sau financiari, ci necesită integrarea unor instrumente sociologice, precum sondajele de opinie. Acestea permit cuantificarea percepției utilizatorilor finali asupra calității, utilității și eficienței serviciilor publice rezultate din achiziții publice, oferind autorităților contractante un instrument suplimentar de validare a performanței contractuale. Or, în absența integrării percepției consumatorilor în evaluarea *ex post*, achizițiile publice riscă să rămână formal conforme, dar material ineficiente.

Nu mai puțin important este responsabilizarea autorităților contractante. Astfel se impune instituirea unor mecanisme clare de răspundere pentru achiziții ineficiente, livrări neconforme și prejudicierea interesului public.

Și nu în ultimul rând, este necesară consolidarea transparenței adaptate domeniilor sensibile. În condițiile limitării transparenței clasice, se impune dezvoltarea unor mecanisme alternative: audit independent, control parlamentar sau instituțional specializat, raportare publică agregată (fără divulgarea informațiilor sensibile).

Într-o administrație modernă, orientată spre cetățean, succesul unei achiziții publice nu se măsoară exclusiv în economii bugetare, ci în capacitatea acesteia de a genera servicii sigure, eficiente și conforme nevoilor reale ale societății.”

Bibliografie:

1. Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 466 (63) din 13.11.2024.
2. Moscalciuc I. Reglementarea juridică a protecției consumatorilor prin prisma politicii penale a statului. În: Revista Națională de Drept (Publicație periodică științifico-practică) nr. 2 (77) 2007, pp. 42-45.
3. Ursu V., Mustață E, Protecția Consumatorilor în Republica Moldova prin mijloace juridico-penale. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice” Ediția IV-a. 2024. Chișinău. pp.137-147. ISBN 978-9975-135-99-3.
4. Legea nr. 105 din 13-03-2003 privind protecția consumatorilor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 122-124 (195) din 28.03.2024.
5. Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene *L94 din 28.03.2014*, pp. 65-242, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=cele-x:32014L0024> (accesat la 06.02.2026).
6. Directiva 2009/81/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind coordonarea procedurilor privind atribuirea anumitor contracte de lucrări, de furnizare de bunuri și de prestare de servicii de către autoritățile sau entitățile contractante în domeniile apărării și securității și de modificare a Directivelor 2004/17/CE și 2004/18/CE. În: JO L 216, 20.08.2009, pp. 76-136, <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj>. (accesat la 06.02.2026).
7. Șandru D-M., Alexe I. Legislația Uniunii Europene în materia achizițiilor publice. București: Editura Universitară, 2018. 695 p. ISBN 978-606-28-0744-30.
8. Legea nr. 325 din 29.12.2025 privind achizițiile publice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-79 (39) din 12.02.2026.
9. Raportul Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, privind activitatea de protecție a consumatorilor, pentru perioada anului 2024. În: <https://consumator.gov.md/ro/rapoarte/raportul-privind-activitatea-de-protectie-consumatorilor-pentru-perioada-anului-2024>. (accesat la 25.02.2026).
10. Hotărârea Guvernului nr. 306 din 28.05.2025 cu privire la aprobarea Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.

269-288 (319) din 02.06.2025.

11. Ghelbet A., Golan A., Sistemul electronic de achiziții publice pentru echipamentul militar: realități și perspective. În: V-th International Symposium Creativity Technology Marketing, 2023, Technical University of Moldova, pp.286-291. ISBN 978-9975-45-987-7.

12. Platonov D. Eficiența Economică a achizițiilor publice. În: Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, Universitatea Tehnică a Moldovei, 26-28 noiembrie, 2015. Chișinău, 2016, vol. 2, pp. 223-226. ISBN 978-9975-45-440-7.

13. Camerele de supraveghere a traficului, un proiect ucis de interese. În: <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/doc-email-camerele-de-supraveghere-a-trafficului-un-proiect-ucis-de-interese/> (accesat la 06.03.2026)

14. <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/camerele-de-supraveghere-a-trafficului-un-proiect-ucis-de-interese-cna-ofera-informatii-despre-dosarele-penale-deschise-in-urma-cu-sase-ani/> (accesat la 06.03.2026).

15. Hotărârea Curții de conturi nr. 12 din 05 aprilie 2017 cu privire la aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier”. În: https://www.ccrm.md/ro/decision_details/836/hotararea-nr-12-din-05-aprilie-2017-cu-privire-la (accesat la 07.03.2026).